

Sygn. akt I Ns 356/17

## POSTANOWIENIE

Dnia 27 marca 2019 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia SR Wioletta Sychniak

Protokolant: staż. Ewelina Arkit

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2019 roku na rozprawie

sprawy z wniosku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w Ł.

z udziałem W. D., J. D. (1), M. D., P. M., O. M. (1), K. S., J. S. i P. S.

o stwierdzenie nabycia spadku po R. D.

### **postanawia:**

1. stwierdzić, że spadek po R. D., synu J. i J., zmarłym w dniu 3 grudnia 2015 roku w Ł., na podstawie ustawy nabył zstępny jego dziadków O. M. (2) (syn M. i P.) w całości;
2. ustalić, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

**Sygn. akt I Ns 356/17**

## UZASADNIENIE

W dniu 6 kwietnia 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych - II Oddział w Ł. wniósł o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym w dniu 3 grudnia 2015 roku R. D.. Wskazał, że zmarły nie opłacił składek na ubezpieczenie społeczne należnych wnioskodawcy. ZUS jako spadkobierców ustawowych wskazał żonę W. D., matkę J. D. (1) i syna brata zmarłego – M. D.. **/wniosek k. 3-4/**

Na rozprawie w dniu 9 stycznia 2018 roku W. D. złożyła zapewnienie spadkowe, z którego wynikało, że wszyscy powołani przez wnioskodawcę uczestnicy odrzucili spadek po R. D..

**/zapewnienie spadkowe W. D. k. 31 – 31, znacznik czasowy 00:03:03-00:12:45/**

W piśmie z dnia 26 stycznia 2018 roku uczestniczka J. D. (1) wskazała jako spadkobierców R. D.: P. M. i jej nieletniego syna O. M. (1) oraz K. S. i jej nieletnie dzieci, P. i J. S.. W postanowieniu z dnia 16 lutego 2018 roku Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestnika P. M. i K. S..

**/pismo k. 34, postanowienie k. 36/**

W odpowiedzi na wniosek K. S. wskazała, że zarówno ona, jak i jej dzieci odrzucili spadek po R. D..

**/odpowiedź na wniosek k. 46 – 47/**

Na rozprawie w dniu 9 maja 2018 roku Sąd postanowił dokonać ogłoszeń o toczącym się postępowaniu. Taka informacja pojawiła się też w wydaniu Gazety (...) z dnia 18 lipca 2018 roku.

***/postanowienie k. 69, gazeta k. 87/***

***Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:***

R. D. zmarł w dniu 3 grudnia 2015 roku w Ł.. W chwili śmierci był żonaty z W. D.. Nie miał dzieci; nie sporządził testamentu.

***/akt zgonu k. 8, akt małżeństwa k. 8a, informacja (...) k. 13 zapewnienie spadkowe W. D. k. 31v, znacznik czasowy 00:03:03-00:12:45/***

W. D. odrzuciła spadek po swoim mężu R. D. w dniu 21 grudnia 2015 roku przed notariuszem.

***/wypis aktu Rep. A 6842/2015 k. 3 w załączonych aktach I Ns 2148/15/***

Ojciec spadkodawcy - J. D. (2) - zmarł przed swoim synem, w dniu 17 grudnia 1991 roku.

Matka spadkodawcy - J. D. (1) odrzuciła spadek po swoim synu R. D. w dniu 3 lutego 2016 roku przed notariuszem.

***/akt małżeństwa k. 9, akt zgonu k. 10, wypis aktu Rep. A 600/2016 k. 3 w załączonych aktach I Ns 203/16/***

Spadkodawca miał jednego brata J. D. (3), który zmarł przed nim w dniu 31 maja 2015 roku.

J. D. (3) pozostawił syna M. D., urodzonego (...).

Oświadczenie o odrzuceniu spadku po R. D., zostało złożone przez A. D. - przedstawicielkę ustawową małoletniego M. D. w dniu 13 czerwca 2016 roku przed notariuszem.

Następnie A. D. złożył a w dniu 18.11.2016 r. wniosek o przyjęcie i zatwierdzenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku. Na rozprawie w dniu 23 marca 2017 roku, w toku sprawy I Ns 1779/16, złożyła w imieniu małoletniego syna oświadczenie o odrzuceniu spadku po R. D.. Postanowienie Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi o zatwierdzeniu uchylenia się przez M. D. od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po R. D., wydane w dniu 30 marca 2017 roku, jest prawomocne od dnia 21 kwietnia 2017 roku.

***/wypis aktu Rep. A 3141/2016 k. 3 w załączonych aktach I Ns 994/16, akt zgonu k. 11, akt urodzenia k. 12, informacja MSWiA k. 17, protokół k. 19 – 20, postanowienie k. 23 – w załączonych aktach I Ns 1779/16/***

Dziadkowie spadkodawcy nie dożyli otwarcia spadku. Matka spadkodawcy J. D. (1) miała dwoje rodzeństwa: siostrę Z. A. zmarłą w dniu 6 grudnia 2005 roku i brata K. T., zmarłego w dniu 1 listopada 2015 roku.

Z. A. miała jedną córkę E. M., która zmarła 29 sierpnia 2002 roku, pozostawiając córkę (wnuczkę Z.) P. M..

P. M. w dniu 13 czerwca 2016 roku złożyła przed notariuszem oświadczenie o odrzuceniu spadku po R. D..

P. M. ma małoletniego syna O. M. (1), w imieniu którego nie złożono żadnych oświadczeń w przedmiocie przyjęcia lub odrzucenia spadku po R. D..

***/zapewnienie spadkowe A. D. k. 31v, znacznik czasowy 00:13:28-00:17:58, wypis aktu Rep. A 3141/2016 k. 3 w załączonych aktach I Ns 994/16, akty zgonu k. 125, 127, akty urodzenia k. 128, 129/***

K. T. pozostawił córkę K. S. oraz dwoje wnuków (dzieci K. S.): P. S. i J. S..

K. S. i P. S. odrzucili spadek po R. D. w dniu 6 lipca 2016 roku przed notariuszem. P. S. jest bezdzietny.

W dniu 12 grudnia 2016 roku K. S. wraz z mężem złożyli oświadczenie o odrzuceniu spadku po R. D. w imieniu swojej małoletniej córki J. S..

**/zapewnienie spadkowe A. D. k. 31v, znacznik czasowy 00:13:28-00:17:58, wypis aktu Rep. A 3592/2016 k. 3 w załączonych aktach I Ns 1100/16, wypis aktu Rep. A 6475/2016 k. 3 w załączonych aktach I Ns 1980/16, akt zgonu k. 126, protokół rozprawy k. 67, znacznik czasowy:00:03:55/**

Rodzina ze strony ojca spadkodawcy jest nieznana – mieszkają na Białorusi i nie ma z nimi kontaktu.

**/zapewnienie spadkowe A. D. k. 31v, znacznik czasowy 00:13:28-00:17:58/**

Krąg spadkobierców Sąd ustalił na podstawie zapewnień spadkowych i dokumentów: aktów notarialnych i aktów stanu cywilnego złożonych do akt sprawy.

Po dokonaniu ogłoszeń o toczącej się sprawie nie zgłosili się żadni dalsi spadkobiercy.

### **Sąd Rejonowy zważył, co następuje:**

Powołanie do spadku wynika z ustawy lub z testamentu. Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy poprzez sporządzenie testamentu albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą (art. 926 § 1 i 2 k.c.).

W myśl art. 931 k.c. w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek. Jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada jego dzieciom w częściach równych. Przepis ten stosuje się odpowiednio do dalszych zstępnych. W braku zstępnych spadkodawcy, zgodnie z art. 932 § 1-5 k.c., powołani są do spadku z ustawy jego małżonek i rodzice. Udział spadkowy każdego z rodziców, które dziedziczy w zbiegu z małżonką spadkodawcy, wynosi jedną czwartą całości spadku. Jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada rodzeństwu spadkodawcy w częściach równych. Jeżeli którekolwiek z rodzeństwa spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku pozostawiając zstępnych, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada jego zstępnym. W braku zstępnych, małżonka, rodziców, rodzeństwa i zstępnych rodzeństwa spadkodawcy cały spadek przypada dziadkom spadkodawcy; dziedziczą oni w częściach równych (art. 934 k.c.). Podział tego udziału następuje według zasad, które dotyczą podziału między dalszych zstępnych spadkodawcy.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala na stwierdzenie, że R. D. nie pozostawił testamentu, wobec czego dziedziczenie po nim nastąpiło według porządku określonego ustawą. Przy tym dla wskazania spadkobierców po nim znaczenie miały oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku po R. D., składane przez jego krewnych.

Oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania (art. 1015 k.p.c.). Z uwagi na datę otwarcia spadku, w stanie faktycznym sprawy ma zastosowanie art. 1015 § 2 k.c. w wersji obecnie obowiązującej, zgodnie z którym brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Stosownie do treści art. 640 k.p.c., oświadczenia powyższe mogą być złożone przed notariuszem lub w sądzie rejonowym, w którego okręgu znajduje się miejsce zamieszkania lub pobytu składającego oświadczenie. Mogą również być złożone w sądzie spadku w toku postępowania o stwierdzenie praw do spadku. Spadkobierca, który spadek odrzucił, zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku (art. 1020 k.c.).

W chwili śmierci R. D. był żonaty, nie pozostawił jednak żadnych dzieci. W pierwszej kolejności zatem do spadku po nim została powołana żona oraz rodzice spadkodawcy. Żona spadkodawcy W. D. i jego matka J. D. (1) złożyły

oświadczenia o odrzuceniu spadku przed notariuszem w terminie 6 miesięcy od otwarcia spadku. Nie ma zatem wątpliwości, że zarówno żona, jak i matka spadkodawcy, skutecznie odrzuciły spadek po nim.

Ojciec J. D. (2) nie dożył otwarcia spadku. Udział w spadku po synu przypadł zatem dalej bratu spadkodawcy J. D. (3), który także nie żył w chwili otwarcia spadku. Jego syn M. D., działając przez przedstawicielkę ustawową – matkę, skutecznie odrzucił spadek po R. D. w toku postępowania o zatwierdzenie uchylecia się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu albo odrzuceniu spadku toczącym się przez tut. sądem pod sygnaturą I Ns 1779/16.

W dalszej kolejności do dziedziczenia zostało powołane rodzeństwo rodziców spadkodawcy.

Zarówno siostra, jak i brat J. D. (1) nie dożyli otwarcia spadku po nim, ich udziały w spadku przypadły więc dalej ich dzieciom. Córka K. T., K. S. i jej syn P. S. skutecznie odrzucili spadek przed notariuszem. Takie samo oświadczenie zostało także złożone w imieniu małoletniej J. S.. Córka Z. A., E. M. nie dożyła otwarcia spadku, natomiast jej córka P. M. skutecznie odrzuciła spadek przed notariuszem. Wskutek odrzucenia spadku po R. D. przez P. M. przypadający jej udział, tj. całość spadku, przypadł jej synowi O. M.. W imieniu małoletniego O. M. (1) nie zostało złożone żadne oświadczenia w przedmiocie przyjęcia bądź odrzucenia spadku po R. D..

Nadmienić należy, że wszystkie oświadczenia o odrzuceniu spadku po R. D., złożone przez zstępnych jego dziadków ze strony matki, zostały złożone bądź w tym samym dniu, bądź później niż oświadczenie o odrzuceniu spadku małoletniego M. D.. Wszystkie te osoby miały wiedzę, że zmarły nie pozostawił testamentu, a osoby wyprzedzające je w dziedziczeniu ustawowym, spadek odrzuciły. W tej sytuacji późniejsze postępowanie, dotyczące przyjęcia i zatwierdzenia oświadczenia małoletniego M. D. o uchyleniu się od skutków niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po R. D., nie wpływa na skuteczność omawianych oświadczeń.

Rodzina J. D. (2) nie jest znana – mieszkają na Białorusi, a uczestnicy postępowania nie mają z nimi kontaktu. Żaden z potencjalnych spadkobierców nie zgłosił się do sądu mimo dokonania ogłoszeń o toczącej się sprawie. Zgodnie z art. 484 k.p.c. jeżeli w ciągu trzech miesięcy od dnia ogłoszenia o wezwaniu spadkobierców nikt nie zgłosił nabycia spadku albo zgłaszający się nie udowodnił go na rozprawie, sąd wyda postanowienie stwierdzające nabycie spadku przez spadkobierców, których prawa zostały ustalone.

W toku postępowania Sąd ustalił, że jedynym spadkobiercą R. D. jest O. M. (2) – prawnuk siostry matki spadkodawcy, wskutek czego na podstawie art. 1015 § 2 k.c. spadek po R. D. nabył O. M. (2) w całości z dobrodziejstwem inwentarza. W związku z powyższym Sąd orzekł jak w punkcie 1 sentencji.

Niewątpliwie małoletni O. M. (2) dziedziczy spadek z dobrodziejstwem inwentarza. Wynika to wprost z treści art. 1015 § 2 k.c., ale nie jest konieczne zamieszczenie tej informacji w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku. Zakres kognicji sądu w postępowaniu o stwierdzeniu nabycia spadku i treść postanowienia kończącego to postępowanie wyznacza brzmienie art. 670 i 677 k.p.c. Przepisy te wymagają wyjaśnienia przez sąd z urzędu, kto i z jakiego tytułu jest spadkobiercą. Nakazują w orzeczeniu wymienić, poza spadkodawcą, wszystkich spadkobierców oraz ich udziały. Kwestia, czy zostały złożone oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku ma znaczenie tylko o tyle, o ile warunkuje ustalenie, czy doszło do definitywnego nabycia spadku. Złożenie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza nie ma natomiast żadnego znaczenia dla samego stwierdzenia nabycia spadku i określenia zakresu dziedziczenia przez poszczególnych spadkobierców. Sąd Najwyższy wielokrotnie wyrażał pogląd, że w przepisach ustawowych brak jest podstawy, która by wymagała orzeczenia w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku o jego nabyciu wprost lub z dobrodziejstwem inwentarza (m.in. w uchwale z dnia 13 października 2010 r. III CZP 64/10, Biul. SN 2010, nr 10, s. 6; w postanowieniu z dnia 19 kwietnia 2002 r., III CKN 543/01, LEX nr 55493, w postanowieniu z 21 stycznia 2015 r., IV CZ 85/14, Legalis nr 1200447). Taką podstawę tworzył jedynie § 145 ust. 2 nieobowiązującego już rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 23 lutego 2007 r. regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2007, Nr 38, poz. 249). Jednak zapis regulaminu nie dawał uczestnikom postępowania o stwierdzenie nabycia spadku uprawnienia do domagania się zaznaczenia, czy chodzi o przyjęcie

spadku wprost, czy z dobrodziejstwem inwentarza. W aktualnym stanie prawnym nie ma postawy do takiego żądania ani w przepisach ustawowych, ani w regulaminie wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych.

O kosztach Sąd orzekł w oparciu o art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którym w postępowaniu nieprocesowym co do zasady każdy z uczestników postępowania ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie. Przedmiotowa sprawa dotyczy bowiem stwierdzenia nabycia spadku, a w tego rodzaju sprawach interesy wszystkich uczestników są zbieżne. Prawomocne stwierdzenia nabycia spadku normuje bowiem sytuację prawną uczestników w zakresie masy spadkowej, niezależnie od tego, czy sami - i w jakim udziale - dziedziczą spadek (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 17 kwietnia 2012 r. II CSK 620/11, opublikowanym w Lex 1254657).